

EPERJESI LAPOK

Előfizetési árak:
Egész évre . . . 12 K.
Félévre 6 K.
Negyedévre . . 3 K.

Hirdetési díj: Egyhasábos
peltisor egyszeri hirdetése
15 l. Közlemények sora 40 l.

**POLITIKAI, TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI,
KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP**

**Az Eperjesi Széchenyi-körnek, az Eperjesi Magyar Védőegyesületnek
és az Eperjesi Kereskedők Társulatának hivatalos közlönye.**

Szerkesztőség és
:: kiadóhivatal ::

Kösch Árpád
könyvnyomdája
Eperjes, Fő-u. 59.
:: Telefon-szám 16. ::

Amerika és a háború.*

Dr. Hódinka Tivadar.

Mindazok, akiknek szemét az észak-amerikai Egyesült-Államok ökonomikus berendezésének gigászi méretei megkápáráztatták; mindazok, akiknek lelkét az Unió alkotmányának, állam-kormányzásának és társadalmi intézményeinek liberális szelleme megejtette; és mindazok, akik — mint e sorok írója is — éveket töltve a szabad emberi jogok honában, megszokták, hogy Uncle Sam országát második hazájuknak tekinték még akkor is, mikor már nem lakói: a háború kitörése óta kínos aggodalomban egyre növekvő nyugtalansággal szemlélik a tengerentúl forrongó eseményeit.

Az Unió barátait azonban nem a Hearst-lapok fegyvercsörtető lármája aggasztja és nem az amerikai hadüzenetnek unos-untalan falra festett ördöge nyugtalanítja.

A Hearst-lapok, a «jellow journalism» (sárga újságírás) eme tipikus képviselői, régi ismerőseink. Tudjuk róluk, hogy hajójuk legnagyobb gyönyörűséggel a tömegöszton, indulat és gerjedelem vizein evez. Nem meggyőződésből, ó nem, egyszerűen — «business for pleasure». Azt

* Megjelent a Budapesti Hírlap aug. 11-iki számában.

is tudjuk róluk, hogy szavuk sokkal hangosabb, semhogy — a Fehér Ház és kongresszus ridegen komoly, akusztikátlan termeiben — hallható lenne és sokkal nehezkesebb, semhogy súlyos lehetne. Alapítójuk, William Randolph Hearst, az «újságkirály» a Luzitánia hullámsírjában lelte halálát, de az alapító szelleme, úgy látszik, tovább él, őszinte sajnálatára — a jobb izlésnek.

Az Unió háborúja a középponti hatalmakkal? Ne nagyképűsködjünk. Ez a háború — *elképzelhetetlen*. Nemcsak azért, mert az Uniónak nincs szárazföldi reguláris hadserege s ezért fegyveres közbelépésének bázisul csak a tenger, ez a háború eddigi tapasztalatai szerint, legmegbízhatóbb operációs alap szolgálhatna, hanem és legfőképpen azért, mert Amerika hadüzenete egyértelmű lenne a legvéresebb, a legirtózatossabb — következtéseiben szinte be sem látható — polgárháború proklamációjával. S ezt, jegyezzük meg, Budapesten, Bécsben és Berlinben csak oly jól tudják, mint Washingtonban. Sőt talán még jobban, mert a középponti hatalmak fővárosaiban szilárd a meggyőződés, hogy az Egyesült-Államok esetleges háborúja, fölszabadítva a polgárháború fúriáit, megakadályozná az Unió unió-munició-szállítását az európai

harcmezőkre s ezzel siettetné a döntés óráját. A középponti hatalmaknak tehát, ha csak a mának élnének s ellenfeleik háborús elveit vallanák; ha nem gondolnának arra, hogy a polgárháború réme nemcsak az Amerika földjén élő honfitársak millióit fenyegetné, hanem az egész amerikai kulturát, amely — notandum bene! — majd minden vonatkozásában germán: határozott érdekük lenne, hogy a háborús szenvedelmek parazsát teli tüdővel iparkodjanak lángra lobbantani.

*

Az Unió őszinte, igaz barátait az a gondolat aggasztja, nyugtalanítja, hogy vajjon a hatalmas köztársaság sorsának intézői, az örvénylő események forgatagában, ezer ellentétes érdek áradatától ostromlattan, meg tudják-e őrizni tisztánlátásukat? Látják-e, hogy a problémák, amiket Európa háborúja Amerikában vetett felszínre, nem csupán a jelen problémái? Érzik és tudják-e, hogy e problémák helyes megoldásától az ifjú ország jövője függ? S ha érzik és tudják, van-e elegendő bátorságuk és erejük, hogy a Wall-street minden praktikájával s az utca minden terrorjával szemben, lelkiismeretük s józan belátásuk szavát kövessék?

Nem titok, hogy az a vendégszeretet,

TÁRCA.

Szonettek.

I.

Az ódon kandallóban zokogva sír a szél
S az alkony bíbor árnya remeg szobám falán.
Távolról halk zene szól, mint méla oboák,
Vagy a mécs lángja serceg, vagy nyöszörgöm talán?

Ma mind lehullnak rólam az édes látomások,
Bús fekete paripán élém áll a Halál.
Heroldok futnak elől zengő érctrombitákkal,
Vígán fogadom őket, — ma ajtóm nyitva áll.

Halál őfelsége most az asztalomhoz ül
És vertarany kupában piros bort nyújt felém,
Hajrá barátom, igyunk, — szól, — az idő röpi.

S ha már elszállt fölöttünk, bús átkunk mellbedönt,
Többé nem nyit számunkra vígság, — szép virág,
A Nirvánába jutunk, — hol fojtogat a Csönd.

II.

Az alkonyatnak tűzpántlikája
Komoran száll a vén város felett.
Lent az utcákon zeng-zúg a lárma,
Álmod hazudnak bús ablakszemek.

Úgy elringat az estnek végtelenje,
Mint felhős ég a szálló madarat.

Ma az én szegény, megkínzott lelkemre
Holt álmok, véres könnyek hullanak.

Én az örömök gyászolója lettem,
Bús rom vagyok, az élet bolondja,
Mert a legszebb leányt én szerettem.

És minden vágyam visszahull reám,
Csak néha pihen meg könnyes szemem
Egy barna lánynak sápadt ablakán.

III.

Ó Francesco Petrarca, ha látnád sorsomat,
Tudom, hogy megsajnálál és mondanád: szegény!
Te még azon keseregsz, hogy hűtlen kedvesed
És veszni hagyott téged a kínok tengerén?

Lásd, engem is elhagyott a hűtlen, csalfa nő,
Mindig csak hitegetett szépszemű Laurám,
S egy hentesnek lőn neje s tizenkét gyermek anyja,
Mégis, látod, átkokra nem nyilna soha szám.

Ó Francesco Petrarca, sorsom veled rokon,
Mert hiába éltem át kínt, szenvedéseket,
Pedig be sokszor jártam gondverte utakon.

Már messze-messze tőlem az édes, drága nő,
Kihűlni hagyta lelkem melengető sugárit,
S az, akit most boldogít — terménykereskedő.

Biró László.

Magyarország műemlékei.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter megbízásából szerkeszti báró Forster Gyula, a Műemlékek Országos Bizottságának elnöke. A Műemlékek Országos Bizottságának kiadványai. III. kötet, 314 l. Budapest, 1913.

A Műemlékek Országos Bizottsága, amelyet Trefort Ágoston miniszter előterjesztésére az ország törvényhozása az 1881:XXXIX. t.-cikkkel, mint állandó testületet iktatott közmívelődési intézményeink sorába, ismét egy vaskos nagy kötetben számol be az 1903—1911. évi széleskörű működéséről. Az I-ső kötet 1905-ben, a II-ik, a legvaskosabb (XIV + 1412 l.) 1906-ban, a III-ik 1913-ban jelent meg. Ezen kötet a bizottság működését évek szerint tünteti fel. Belső életében a legfontosabb esemény volt annak újjászervezése, illetőleg a bizottság számára eddig még nem létezett szabályzat megállapítása, amely 1904-ben nyert jóváhagyást.

Valóban elismeréseméltó annak a munkája a legutóbbi években is. Ha valamely egyházi vagy világi műemlék gondozásra, javításra, restaurálásra szorul, a bizottság mindig készenlétben van javaslataival, erkölcsi és anyagi támogatásával. Ez utóbbival — csekélyebb anyagi erejéhez képest — korlátoltabban, mégis az illetékes tényezőknél haladéktalanul közbenjár, hogy a műemlék — akár

amellyel az új-világ kaput nyit a világ minden részéből özönlő bevándorlásnak, kényszerű vendégszeretet. Csodás bár, de való, hogy a «yankee», a világnak ez a legéletrevalóbb nációja a szó fiziológiai értelmében, nem életképes. Az északamerikai Egyesült-Államokban a tulajdonképpen amerikaiak születési arányszáma évtizedről-évtizedre csökken (nem érdektelen, hogy ez az arányszám a «feketé»-nél legnagyobb). Annyira, hogy az Uniónak az elnéptelenedés veszedelme ellen bevándorlással kell védekeznie.

S ha ezt tudjuk, tudjuk azt is, mit jelent Amerikára nézve az okos, céltudatos bevándorlási — végső elemzésben — nemzetiségi politika.

E politika lényegét egyik igénytelen munkámban így vázoltam:

„Észak-Amerika, a földkerekségnek ez a legnemzetiségdúsabb országa csinálja a földkerekség legeszményibb nemzetiségi politikáját. S méltóztatik-e tudni, hogy csinálja ezt az ideális politikát? Úgy, hogy egyáltalán nem csinál politikát. Az amerikai ebben a kérdésben a fizokratákkal tart. «Laisser faire, laisser passer.» Történjék úgy, amint történik.

— Anyanyelvén akar tanulni az a «foreigner» (külföldi)? Hát építsen iskolát. Tanuljon. Úgyis ráfér szegény fejére.

— Március 15-ikét akarja megünnepelni a magyar? (Mi is a március 15-ike? Úgye oly «Fourth of July»-féle?) No, ez már derék dolog. Aki megbecsüli az «old country»-t (ó-hazát), nem lehet rossz polgára az új hazának.

Még angol ünnepi szónokot is ad a polgármester vagy kormányzó személyében, aki lángoló lelkesedéssel «speech»-el «Louis Kossuth»-ról. Arról a Kossuth Lajosról, akinek nevét az amerikai a Washingtoné mellett emlegeti.

Szóval: laisser faire, laisser passer.

S ismerjük el, abban az országban, amely, hogy el ne néptelenedjék, a bevándorlásra utalva van, ez az egyedül helyes, okos és céltudatos nemzetiségi politika.

Amerika páratlan asszimiláló képességének és fölszívó erejének titka főrészt

abban rejlik, hogy népe oly kevéssé vallja magát angolnak, mint más nemzetiségűnek. Mi — mondogatják utánozhatatlan göggel Uncle Sam fiai — amerikaiak vagyunk.

Hogy ez a disztinkció mily rendkívülin fontos, fölösleges bővebben fejtegetnünk azoknak, akik ismerik a néplelek érzékenységét. Csak egy példát hozok föl: az a német bevándorló kétszer is meggondolná, hogy angol állampolgárrá legyen s harmadszor bizonyosan arra határozná magát, hogy már csak azért mégis inkább — német állampolgár marad. Más az amerikai állampolgárság, annak az országnak az állampolgársága, amely a köztudatban az általános emberi jogok előharcosaként és — alkotmányának szellemével, tradícióival és Monroe-doktrínájával — a földkerekség folyton forrongó, folyton háborgó néptengereinek neutrális szigeteként él. Amerikai állampolgárrá minden bevándorló szívesen lesz, mert ez az állampolgárság sohasem egyértelmű a szülőháza megtagadásával. Szívesen lesz mindaddig, amíg az amerikanizmus élő valóságába vetett hite rendületlen.

De nem fog-e meginogni ez a hit, ha Uncle Sam, a puritán amerikanizmus fenséges magasságaiból, az első komoly próbánál alászáll és töprengeni kezd, hogy «de talán én mégis inkább John Bull, mint Uncle Sam vagyok»? Ha, más szóval, Amerika az első komoly próbánál megtagadja — önmagát?

E kérdésre szeretném hallani azoknak az amerikaiaknak a válaszát, akik a most pergő világtörténelmi órákban — nem kutatom, mily okokból — a municiószállításnak életbevágóan komoly, az Unió egész jövőjére kiható ügyét, cinikusan így intézik el:

— Tehetünk mi arról, hogy a középponti hatalmaknak nem szállíthatunk? . . .

*

elhelyezése iránt Késmárkon. A II. Rákóczi Ferenc és bujdosó társai emlékének megörökítésére szolgáló emlékmű kérdését 1911. és 1912-ben több ízben, a képzőművészeti tanáccsal együttes ülésen ismételt tárgyalta és javaslatot tett az architektónikus akadályokkal találkozott probléma megoldására. Várjuk ezen elfogadott javaslat értelmében az emlékmű elkészítését.

A kötetben olvassuk (228. l.), hogy az eperjesi róm. kath. plébánia-templom tornyának helyreállítására Schulek Frigyes bizottsági előadó építész javaslatai szerint a vallás- s közoktatásügyi minisztérium összesen 60,892 koronát engedélyezett.

A torony helyreállításának befűzésére még engedélyezett 24,000 korona felhasználásával a munkálatokat 1906-ban fejezték be. A kötetben még nincsen szó nagytemplomunknak további restaurálásáról, amit pedig annak idején az illetékes faktorok kilátásba helyeztek. Az eredeti jellegéből erősen kivetkőztetett Rákóczi (Gallotsik-féle) ház pártázata alatti árkádok mezőinek sgrafittói és a pártázat legfelsőbb tagjainak helyreállítása — Gróh Istvánnak, az Orsz. Iparművészeti iskola tanárának vezetésével és az iskola néhány növendékének segédkezésével 753 korona 40 fillért tett ki. Tárgyalások indultak meg ezen jellegzetes felsőmagyarországi építészeti mű méltó állapotban

Nem úgy, uraim. Arról, hogy a középponti hatalmaknak nem szállíthatnak, talán, csakugyan nem tehetnek. De arról, hogy durván sértve ama polgártársaik milliőinak érzésvilágát, akik a középponti hatalmak országaiban az édes, a drága, az örökké felejthetetlen ó-hazát látják, meggyűlöltessék velük — kimondani is rettenetes — az új hazát: arról egész bizonyosan tesznek. S arra nem gondolnak, hogy a keserűség és megcsalattatás érzésének most elhintett magjai rettenetes aratásra nyitnak perspektívát abban a birodalomban, amely a csillagsávós — tehát nem brit lobogó védelme alatt a világ minden nemzeteinek mozaikja? Arra sem gondolnak, hogy ha egyszer ennek a hatalmas mozaiknak egyes darabjai arra találnak ébredni, hogy «nini, Amerika kijátszott bennünket, mi nem a szabad Amerika szabad polgárai, hanem brit gyarmatosok vagyunk»: ez az ébredés irtózatossá lesz? Hiszen ha az útról, amelyre most tévedtek, idejekorán vissza nem térnek, a jövőnek mindama háborúi, amelyek a földteke legkülönbözőbb pontjain ütök föl véres fejüket, az Unióra, minden egyes alkalommal, a polgárháború veszedelmét jelentik. S hová lesz akkor a birodalom benső békéje? A jóindulatú semlegesség uszályába pedig ne kapaszkodjanak. A semlegességnek ezt a lírikus meghatározását a diplomáciai nyelv nem a nagyon pozitív Amerika számára találta föl. Amerika, ha hű önmagához: a semlegességet többféleképpen nem értelmezheti.

Adjunk látcsöveket katonáinknak!

Jó táveső egész csapatokat megmenthet a meglepetés veszedelmétől és az ellenség kikémlelésére is a legbiztosabb segítő-eszköz!

Küldjük el távesőveinket hős katonáink számára a Hadsegélyező Hivatal címére (Budapest, IV., Váci-utca 38. szám).

leendő fenntartása iránt is abból az alkalomból, hogy a házát a jelenlegi tulajdonos készülni eladni. Sajnos, még mindig nem tudjuk, mi lesz azzal a tervvel, hogy a ház, amennyiben erre alkalomnak találnak, a sárosmegyei néprajzi és természetrajzi múzeum céljaira szereztessék meg az állam által és ily módon biztosítsák jelentőségéhez méltó rendeltetése. Csak mellékesen jegyezzük meg, mennyire óhajtható volna, ha a mostani körülmények közt több nehézségbe ütköző terv megvalósításáig egy vagyonosabb ember venné meg, aki szüntelen változó üzleti érdekeknek nem lenne kénytelen kiszolgáltatni a ház sorsát. Annak idején bátor voltam a fintai gróf Dessewffyékét is ilyenmű kéresemmel felkeresni. Hiába! . . . Attól tartunk, hogy a ház műemléki jellege megint fog szenvedni, ha jelenlegi tulajdonosa az emeleti lakást új lakásigények kielégítése céljából tényleg át fogja alakíttatni. Azért is nő aggodalmunk, hogy Gallotsik boltja helyén máris új kereskedő nyitott boltot. E sorokkal kapcsolatban felhívjuk az ő szíves figyelmét is a lehető kimélet gyakorlására a műbeccsel bíró alkatrészek iránt.

A kötetből (280 l.) nem tudhatjuk meg, hogy Eperjes «vár»-ának micsoda felvétele az, melyet a cs. és kir. hadügyminisztérium lemásolás céljából a bécsi katonai műszaki levéltárból 1909-ben a bizottságnak megküldött. Olvassuk, hogy a bárt-

Vak katonáink

Nyílt levél Simon viselőház alelnökének

Méltóságos

Sárosmegyei

Tarcsa vezér

kén a nagysár

egykori vára.

várban. Györ

bályos alakját

daszép panor

hever, csak e

a romboló idő

gaz és bozót,

helyén törme

hatalmas sas

a vidéken éles

kor a vár dic

a kurucok fe

megelevenedik

kuruc-kor. A

úton látom

Miklós hintajá

vár urának: R

találkoznak . .

bolyongni a va

tölgyesekben.

zalmasan, sutto

a magyar haz

nemzet elnyom

ság letiprásáró

dettebb, szemé

égnak a harag

S az ifjú Rákó

világ támad, r

potokat, mint

ben nagy elhat

A két nagy

magyar haza, a

tetében. A tal

tervek, a célo

elhatározást tet

fai régi város

költséggel 1905-be

értesülünk (31., 32.

Thököly hamvaina

való elhelyezése

bizottságnak határo

ten állást foglalt L

nek fenntartása m

A miklósvágási

helyreállítására, me

szította el, a vall.- é

2000 korona segél

A kötetnek k

több jeles értekez

m. Rákócziak és

a külföldön és a t

Passauban; A vaj

(egy csomó ábrás

oltárai, A szigetva

festménye stb. Ezel

Orsz. Bizottságának

években. Tizennyo

szövegbe nyomott l

a hazai művészet

Vak katonáink otthona Rákóczi egykori várkastélyában.

Nyílt levél Simontsits Elemér úrhoz, a magyar képviselőház alelnökéhez, mint az Országos Hadsegélyező Bizottság elnökéhez.

Méltóságos Uram!

Sáros megye éjszaki részén, a kanyargó Tarcza vize mentén ott emelkedik büszkén a nagysárosi vár, II. Rákóczi Ferenc egykori vára. E napokban fent jártam e várban. Gyönyörködtem a várhegy szabályos alakjában s a tetejéről nyíló csodaszép panorámában. A vár romokban hever, csak egy-két bástyája dacol még a romboló idő vasfogával. A vár udvarán gaz és bozót, az egykori fényes termék helyén törmelék, az őrtorony tetején egy hatalmas sas ül, büszkén tekintve körül a vidéken éles szemével. Úgy, mint egykor a vár dicső ura: a nagy Rákóczi, a kurucok fejedelme... Lelkem előtt megelevenedik a szép mult: a legendás kuruc-kor. A várba vezető serpentinúton látom robogni nagy Bercsényi Miklós hintáját, látom a nagy örömet a vár urának: Rákóczinak az arcán, mikor találkoznak... Ott látom őket aztán bolyongni a vár körül elterülő hatalmas tölgyesekben. Nagy Bercsényi Miklós bizalmasan, suttogva beszél ifjú barátjának a magyar haza sérelmeiről, a magyar nemzet elnyomásáról, a magyar szabadság letiprásáról. Hangja mind emelkedettebb, szeme mind szikrázóbb, arcán ott égnek a harag, az elkeseredés tűzrózsái. S az ifjú Rákóczi fogékony lelkében új világ támad, más szemmel nézi az állapotokat, mint ahogyan nevelték; keblében nagy elhatározások kelnek életre... A két nagy ember szíve összeforr a magyar haza, a magyar szabadság szeretetében. A találkozások ismétlődnek, a tervek, a célok mind világosabbak, az elhatározást tett követi. Megharsan a tá-

fai régi városház helyreállítása 32,386 korona költséggel 1905-ben befejeztetett. Ugyancsak itt értesülünk (31., 32. l.) arról az éles harcokról, amely Thököly hamvainak Eperjesen, vagy Késmárkon való elhelyezése iránt folyt. Tiszteletreméltó a bizottságnak határozott fellépése, amellyel ismétlően állást foglalt Lőcse város régi erődítményeinek fönntartása mellett.

A miklósvágási (Sárosm.) gör. kath. templom helyreállítására, melynek tervét a bizottság készítette el, a vall.- és közoktatástügyi minisztérium 2000 korona segélyt engedélyezett.

A kötetnek kiváló érdekességet kölcsönöz több jeles értekezés tudós szerzők tollából. Ú. m. Rákóczinak és bujdosó társainak síremlékei a külföldön és a hazában, Gizella királyné sírja Passauban; A vajdahunyadi vár építési korai (egy csomó ábrás melléklettel), Erdély szárnyas oltárai, A szigetvári plébániatemplom kupolafestménye stb. Ezek sorát befejezi a Műemlékek Orsz. Bizottságának működése az 1903—1911. években. Tizennyolc önálló műlap és számos szövegbe nyomott kép díszíti a kötetet. Ajánljuk a hazai művészet iránt érdeklődők figyelmébe.

Dr. Janicsék József.

...

rogató, a «Pro patria, pro libertate» hófehér zászlai alá ezeken meg ezeken gyülekeznek, megdörmölnek a Rákóczi ágyú, mindenütt ott hangzik a csatakiáltás: «Rajta! Kuruc! rajta!» fut a labanc, győz a magyar... Megittasulok a lelkesedéstől, a győzelmi mámortól... Lelkemben összeölelkezik a jelen a multtal: a kurucok harci erénye, dicsősége új életre támadt napjainkban. Fönt az orosz óriással, lent a pökhendi szerbvel, odább a hitszegő taliánnal a régi hősiességgel, titáni erővel, csodálatos bátorsággal küzdenek magyar honvédeink. Ellenségeink éppen úgy rettegnek a magyar katonától, mint a labancok a kurucoktól... Dicső fejedelmünk! nagy Rákóczi Ferenc! Látod-e utódaid hősiességét? Örül-e a lelked, látva, hogy a te nemzedet ma az egész világ csodálatát és bámulatát vívta ki? Úgy-e te is itt vagy köztünk, ott vagy a lelkeddel a csaták tűzében, a pihenő táborban, amikor megszólal a magyar nóta, híres kuruc nóta... Elborul az ég, sötét felhők takarják el az eget... Leszálok a várhegyről, le a völgybe oda, ahol egy nagy park közepén ott áll a nagy Rákóczi egykori várkastélya, falán az emléktáblával, hogy itt fogták el a nagy fejedelmet, itt választották el szépséges, ifjú nejétől, innen hurcolták el fogságba a szabadságszerető ifjút... A várkastély ez idő szerint semmi rendeltetéssel nem bír s a park évszázados fái között oly bánatosan süvít végig az alkonyi szél. A lelkemet fájó melancholia szállja meg. Vanitatum vanitas! Magam elé képzelem a diadalmas harcok után a nagymajtényi rónát, ahol letörött a zászló, ahol a tépett dolmányú kurucok sírva tették le a fegyvert; látom a nagy fejedelmet, amint zokogva mond búcsút az édes honi földnek, ahová már élve nem térhetett vissza, hallom a bujdosó kurucok fájdalmas dalát: «Szegény hazámat már többé nem láthatom, Nincsen olyan bánat, mint az én bánatom». S a multak nagy bánata eszembe juttatja a jelen fájó képeit is... Elsíratom a nemzet színét-virágát, akik ott estek el a harc mezején, hallom az árvák, az özvegyek, az anyák jajkiáltását, zokogását, akik legdrágább kincsüket várják, siratják vissza... És rá gondolok azokra a szerencsétlen hőseinkre, akik a nemzetnek szemefényei s ők maguk a dúló világcsatában elvesztették szemük világát. S ebben a melancholikus hangulatban, ott a Rákóczi nagysárosi várkastélya mellett ötlött eszembe az a gondolat, milyen szép, milyen kegyeletes dolog lenne, ha vak katonáink itt a történelmi nevezetességű várkastélyban nyernének otthont. A kastély könnyen rendbehozható, gyönyörű tágas termeiben kényelmesen lehetne elhelyezni 300—400 vak katonát, a kastély körül elterülő, gyönyörű parkban egészséges, üde levegőt szívhatnának. Milyen megható, milyen stílszerű lenne, ha azok a hősök, akik hazájukért küzdve

vesztették el szemük világát, itt nyernének meleg, puha otthont, annak a Rákóczinak meleg otthonában, aki nemzete szabadságáért mindenét feláldozta, lemondott minden fényről, kényelemről s megnyugodva a nagy Isten akaratában, haláláig ette a hontalanság keserű kenyerét. Szilárd meggyőződése, hogy Méltóságodnak nemesen érző, nemzetünk multján kegyelettel csüngő szíve meg fog rendülni, olvasva e sorokat. Hiszem, hogy a felvetett eszmét megfontolás tárgyává teszi s érintkezésbe lépve a várkastély és park finom lelkű úrnőjével: özv. Pulszky Gézáé öméltóságával, tekintve, hogy a várkastélynak és parknak ezidő szerint semmi rendeltetése nincs, erős a reményem, hogy a szép eszme meg is fog valósulni. Az eszme megvalósításával egy szép műemléket mentenénk meg a pusztulástól s egykor, ha vak katonáink bevonulnának új otthonukba, a várkastély bejáratánál, a kényelmes termekben ott fogadná őket szeretettel a várkastély egykori urának szelleme, azt suttogva nekik: «Isten hozott, kurucok! Amiért én küzdöttem, véreztem, bujdostam, ezt ti megvalósítottátok, naggyá, hatalmassá, szabaddá tettétek édes hazánkat. Jertek az én otthonomba, szeretettel várlak! Legyen áldott a ti bejöveteletek!»

A fölvetett eszmét Méltóságodnak és az Országos Hadsegélyező Bizottságnak szives figyelmébe ajánlva, vagyok Méltóságodnak őszinte tisztelője

Eperjesen, 1915. aug. 10-ikén,

dr. Wallentinyi Samu.

A hármás tűzerek.

Kitüntetések a 3. honvéd tábori ágyús-ezrednél.

Négy III. o. vaskoronarend, tíz III. o. katonai érdemkereszt, huszonnégy «Signum laudis», egy koronás arany érdemkereszt, két arany érdemkereszt, egy koronás ezüst érdemkereszt, tizenegy első osztályú, százhuszonkét másodosztályú ezüst és harminc bronz vitézségi érem.

A legifjabb fegyvernemet, a 3-as honvéd-tűzérseget — képletesen kifejezve — csecsemőkorában érte a háború kitörése. De, hogy ép testtel és egészséges szervezettel jött a világra az újszülött, arról beszédesen tanúskodnak azok a hőstettek, melyekről már többször adtak hírt a háború modern történetírói: a napilapok. Mint a * honvéd-hadosztály kötelékébe tartozó többi fegyvernem, ugyanolyan réme lett az ellenségnek az ifjú honvédtűzérseget is.

Az új fegyvernem tisztjei a közös tűzérzredek legjobbjából kerültek ki. A legénység pedig nagy ambícióval és magyaros lelkesedéssel sorakozott az új zászló alá és minden egyes ember büszke a hármás tűzér voltára. A legnagyobb része a legénységnek az önként jelentkezőkből rekrutálódott és túlnyomólag az átlagos intelligencián felüli ifjak töltik ki a hármás tűzerek kereteit.

Az ezredet *-ben állították fel a már meglévő honvédtűzérzredekéből és a legpéldásabban felszerelve, mult év augusztus 18-ikán már útnak is indult a harctérre. Azóta az ezred megszakítás nélkül résztvesz a harcokban. Oroszlánrésze van a hármás tűzérzredeknek a gorlicei áttörésben is. Az ő ágyúinak megsemmisítő srápnélzápóra puhította meg a makacsul védekező ellenség többszörös sorait.

A legutóbbi harcokban *-ról küldték az Atyuska visszafelé rohanó armádiájának a hármashonvédek magyaros üdvözlétüket.

Így viszi nap-nap után nagyobb diadalra az ezred ifjú zászlóját.

Mindezeideig nem voltak adataink honvédtüzérek kiüntetéséről és így csak most adhatunk róla hírt. A most közölt adatok teljesen hitelesek, minthogy azokról az ezrednél szolgálatot teljesítő munkatársunk számol be.

Hadiékiutmányos III. oszt. vaskoronarendet kapták az ellenség előtt tanúsított vitéz és eredményteljes magatartásuk elismeréséül *Loidin* Henrik alezredes, *Teimer* Oszkár és *Ehrlich* János őrnagyok és *Herlicska* Károly százados.

III. oszt. katonai érdemkeresztet Ehrlich János, *Teimer* Oszkár őrnagyok, *Herlicska* Károly, *Franzl* Ede századosok, *Bocskor* Antal, alsóviszokai *Gerlóczy* László, *Lehotsky* Gyula, *Kovács* Tibor, *Ressek* István főhadnagyok és *Bolner* Béla hadnagy kapták az ellenség előtt tanúsított vitéz és eredményteljes magatartásuk elismeréséül.

A *«Signum laudis»-szal* *Franzl* Ede, *Pfannell* Ede századosok, *Ressek* István, *Bocskor* Antal, *Kovács* Tibor, réti *Nemessányi* Aladár, *Puchlín* István, szirmai *Szirmay* Tamás, *Horváth* Géza, *Bocskor* Antal (újólag), *Lehotsky* Gyula főhadnagyok, *Fabinyi* József, dr. *Bergmann* Mihály tartalékos főhadnagyok, *Ötvös* József, *Burget* Lajos, *Bolner* Béla hadnagyok, dr. *Vinnay* Géza, *Toldy* Olivér, *Lussa* Béla, *Éder* Ernő, dr. *Vámosy* László, zágoni *Konya* Vilmos, *Siegens* János tartalékos hadnagyok és *Miklós* Dániel hadnagy, gazdasági tisztek lettek dekorálva.

A *koronás arany érdemkeresztet* kapta a vitézségi érem szalagján, vitéz és önfeláldozó magatartásáért dr. *Propper* Ödön főorvos.

Az *arany érdemkeresztet* a vitézségi érem szalagján *Göndör* Herman és *Epstein* Géza állatorvosok lettek kitüntetve.

A *koronás ezüst érdemkeresztet* a vitézségi érem szalagján *Kovács* Sándor nyilvántartó őrmester tette magát méltóvá az ellenség előtt tanúsított kiváló kötelességű magatartásával.

I. oszt. ezüst vitézségi érem az ellenség előtt tanúsított kiválóan vitéz magatartásuk elismeréséül *Sipler* Jenő tart. hadnagy, *Füesséry* Sándor tart. zászlós, *Martonovics* Ágost, *Reiszek* József főtűzmesterek, *Demkó* János tűzmester, *Frank* Jenő szakaszvezető, *Bandl* Ferenc, *Demkó* György tizedesek, *Fetykó* György ütegtróbitás, *Horváth* Mihály és *Simcsik* János főtűzterek mellett díszíti.

A *II. osztályú ezüst vitézségi éremmel szászhuszonkét*, a bronz vitézségi éremmel való kitüntetésre *harminc* vitéz altiszt és tűzér szerzett érdemeket.

A nagyszámú kitüntetés beszédes tanúsága a hármashonvédek rettenthetlen bátorságának. Nem csoda hát, ha ilyen vitéz hadsereg előtt nincs a muszkának megállása. Ahol ilyen hősök harcolnak, ott biztos a győzelem.

Az Eperjesi Hadbavonultak Családtagjait Segélyező Bizottság

a mai válságos idők egyik legnehezebb kérdésének, legéletbevágóbb feladatának sikeres megoldása érdekében *hívja föl helyi társadalmunk minden tagjának figyelmét arra, hogy a Bizottság az orosz invázió által megszakított munkásságát újra megkezdte. A Bizottság, mint a múltban tette, úgy a jövőre nézve is működése egyik legnemesebb célját abban látja, hogy hazafias kötelességérzetének teljes munkacéljával odaálljon újból a polgármester mellé, megossa vele a felelősség súlyát s közreműködésével megdönthetetlen, szilárd alapot teremtsen a polgár-*

mester döntő intézkedéseinek, amelyek elhatározzák titáni harcot vívó, rettenthetetlen hőseink itthonmaradt családjainak sorsát!

Ha nem elég a győzelemhez ott, a tűzvonalban, a vezérek zsenialitása, ha a végső diadalattól függ, hogy minden küzdő karban milliók ereje feszüljön, akkor *ideháza sem elég a vezérek imponáló munkabírása, hanem föltétlenül szükséges az, hogy a magyar nemzeti ethosz szelleme hassa át az itthon küzdők egész táborát s a magyar társadalom minden tagja szervezett, egységes erővel álljon a kardnélküli harc vezéreinek szolgálatára!*

Eparancsoló szükség érzetétől áthatva, a *Bizottság* tagjainak sorát kiegészítette.

A *Bizottság* kebelében beválasztotta és a *Bizottság teljes üléseiben való közreműködésre kérte föl* a helybeli egyházak lelkészeit, a helybeli jótékony intézetek és helyi társadalmunk minden rétegének képviselőit.

A *Bizottság*, a megváltozott viszonyok követelményeire való tekintettel, működési körét kiterjesztette.

Kebelében jóléti bizottságot szervezett. Segélyezését a rokkantakra és azok családtagjaira, valamint az elesettek vagy eltűntek hátrahagyott hozzátartozóira is kiterjesztette. Gondoskodni kíván a háborúban megvakult katonák elhelyezéséről és segélyezéséről is. *A város háza tanácstermében: minden szerdán és szombaton délelőtt 11—12-ig, az önként jelentkező bizottsági tagok részvételével hivatalos órát tart, amely időben a jelentkezők minden panaszát meghallgatja, a viszonyokat a helyszínén megvizsgálja és a felmerült sérelmek megszüntetése céljából javaslatát a Bizottság teljes ülése elé terjeszti. A Bizottság minden pénteken délután 5 órakor teljes ülést tart, a felmerült ügyekben határoz, az egybegyűlt társadalmi segély igénybevétele iránt intézkedik, hogy az igazán szegényeket munkaeszközök ajándékozásával, fűtőanyaggal, népkonyhával, ruházattal stb. természetben is segélyezhesse. A város közönségének érdekében kiválóan fontos teendője a Bizottság teljes üléseinek, hogy a jóléti albizottság indítványaival kapcsolatban a polgármesterhez, a közügyeket kielégítő javaslatokat terjesszen.*

E nagy és nehéz feladatok sikeres megoldása érdekében reméljük, hogy a Bizottság kérését, kitaró együttműködésre hívó szövege mindenütt nyílt szívekkel talál s a legszentebb hazafias kötelesség lelkiismeretes, önzetlen teljesítésében társadalmunk minden tényezője versenyezni fog!

A bizottság megbízásából:

Eperjes, 1915. augusztus hó 12-ikén,

Draskóczy Lajos,
ügyvezető elnök.

A rokkant katonák kenyérkeresete.

Mi lesz a rokkant katonákkal, csonkákkal, bénákkal a háború után? Erre a szomorúan aggasztó kérdésre vigasztalóan és szinte felvidámítólag válaszol egy éppen most frissebben megjelent és a legszélesebb körű népszerűsége számot tartható füzet, mely mind a 47 lapján azt bizonyítja példákkal és képekkel, hogy a rokkant, béna, csonka ember nem koldus, nem nyomorék, hanem, ha maga is úgy akarja, megkissé mások is segítenek rajta, egészen önérzetes, munkabíró, munkaképes, hasznos tagja lehet a társadalomnak és a maga családjának. Amiképpen a félszemű ember is még egészen tisztán láthat, olyanképpen dolgozó, pénztkereső ember válhat becsületes, tisztességes munkával a félkezű, fél lábú, avagy merőben lábatlan katonából is. A hősök nem szorulnak kegyelemkenyérre.

Amputált vagy másképpen rokkanttá vált katonák és ipari munkások egész meghatározható sorozatáról mutatja ki ez a könyvecske, hogy miképpen tanulhatnak meg balkézettel írni, félkézzel gyalulni, vésni, esztergályozni, kosarat vagy gyékényt fenni,

varrógépen dolgozni, a lábatlanok meg székkonásiban, asztalosságban, lakatosságban, fényképészetben, bőriparban, könyvkötészetben stb. mimódon képezhetik ki magukat. Vannak rokkantak, akik még a szobrászatban, építészeti rajzolásban, órásmesterségben, szőnyegmunkában, sőt festészetben is elegendő tökéletességre vihetik igyekezetüket. Természetesen kinek mire van hajlandósága, testi és szellemi ereje. Meg aztán, hogy orvosi segítőeszközökkel kit-kit minő munkára lehet alkalmassá tenni.

Erről beszél éppen bő részletességgel ez a kis művecske, melyet egy melegsívű, nemesen gondolkodó, emberiesen érző magyar főúrnő: gróf Bethlen Balázné, Jósika Beatrix bárónő ültetett át németből magyar nyelvre és egyes részleteiben átdolgozva, a magyar viszonyokhoz alkalmazott.

A könyv címe: rokkant katonáink jövője. Írta: dr. Biesalski Konrád orvostanár, a nagy Németországból, ahol már békeidőn, a háború előtt is 221 műteremmel gondoskodtak a rokkantoknak 51 szakmában való oktatásáról.

Hát persze a németek ebben is hétmérföldes csizmában jártak előttünk. Mi most hát ne kulogjunk, hanem siessünk utánuk társadalmi segítő térer is és érjük utól őket, ahogyan már együtt, egy vonalban, egyforma hősiességgel harcolunk velük a csatamezőkön.

A Bethlen grófnő magyar szívével németből magyarrá átvarázsolt kis tündérmesekönyv önbizalmat, életkedvet önt, ha elolvassák, csonkabéna katonáinkba. De egyúttal lelkesedést, érdeklődést és áldozatkészséget is támaszthat a társadalom minden rétegében azok iránt a hősök iránt, akik majdan — mint a könyvecske mondja — önmagukról így beszélhetnek: Bizony nem kell hasznavehetetlen nyomorékként életemet leélnem. Saját kenyéremet ehetem családommal együtt és nem tekintve egy kis «hiányosságomat» (amelyet a hazámért szenvedtem el és amelyre, mint a vitézségi érdemre, büszke vagyok), ugyanaz az ember maradtam, aki azelőtt voltam. — Ez a kis könyvecske, amely ezeket bizonyítja és amelynek élére gróf Tisza István miniszterelnök meg dr. Lumniczer orvosprofesszor irtak ajánló előszavakat, méltó minden művelt ember elolvasására és terjesztésére. Akinek módjában van, szerezzé meg. Ára csak 1 korona. Megjelent a Lampel Róbert könyvkiadó cégnél Budapest, Andrassy út 21. — Ebben a füzetben le van rakva az alapja mindannak, hogy miképpen lehetnek kenyérkeresők rokkant katonáink maguk erejével, maguk akaratával, társadalmi és kormánysegítséggel. Szívlelje meg mindenki. Hőseink ne szoruljanak kegyelemkenyérre. — Van rá mód, hogy ne szoruljanak rá.

Ezt a módot megmutatja a Bethlen grófnő könyve. Olvassa el mindenki!

A főispán Eperjesen léte idején csak d. e. 11—12 óra között fogad magánfeleket.

HIREK.

K. Gy.

Borongva, búsan fut a nap az égről,
Hogyha megremegnek a csataterék;
Mosolya mégis arannyá olvad,
Mikor pirkadatkor csendül a berek.

Borongva, csendben repül a kis madár
Az üszöktől felvert romok tetemén;
De dalba kezd, mikor megpillantja
A pillangót a virág kelyhén.

Borongva, halkan — nem, *végan csendül már*
A tört szívben a vér üteme:
Mecenás jár az üszökök sárhantján;
Együtt érez mindenki vele.

Ebjón

A szabad természet csengését és a természet ihlettségét vesz rajtam feldíszített sárga látó Gondolkodom: Ugy a katonasírok? Tudják-e, hogy a szezónja már múlt? Egy boldogabb létben bontogatni szármagyar rónán megcsenéség szinte váratlanu testvéri szeretettel?

Tudják-e, hogy a Bártfa, Zboró, Sztróp véreznek, a fájdalom sőt a lélege, hanem a bőljával integetnek a ngyor a mi kezünkben Ivangorod, Varsó, L. fegyverek és erkölcs. Tudják-e, hogy a m azokat a mindenünket, melyek azt mo iacta est?

Tudják-e, hogy mi egy-egy törzsűrés az orosz patronok arról gyunk! Vagy talán erkölcsi bázis hiányz bajuk, mint a golyó pótolni nem lehet.

Tudják-e ezek a k vitézeik hősiességének mind a négy táján is nemes szívüknek jutalmébred a cárizmus járm. fővel fogja látni, hogy hol nincs despotizmusnak országok, hol m irat és tudás vezérel?

Tudják-e ezek a henger minden egyes mely már régen eljárt hogy Varsó már ke egy éles hang tört egy utolsó hatyúdálnak utolsó gyászszírnak

Tudják-e ezek a hogy a harc nem vol hadsereget mostan ser herceg korbácsa, sem rek, sem az elcsapott, f küldött generálisok he nem fogják megtanítat

Tudják-e mindezek

Kovács Gy

A Felvidéken, hómromokat ringat a széhangszerét a fájdalom

A kisirt szemek v bizodalommal fogadjá reménységet csöpögtetjük, hogy segítsen: *Kov* nyugalmazott alispánja

A találkozás a merulók között egyszerű katlan bájjal, kedves annyira, hogy az en könny tolu a szemét sünket egészen a magához, talán csak a M és szívünk. Eszünk, a hézagosan válaszol: A mely mindenét odaadj az, mely könnyet cs tótság és a magyars fázisa az, az önzetlens zése; a reménység és

Tünődés.

A szabad természet ölen hallgatom a kasza csengését és a természet kedves muzsikáját. Valami ihlettség vesz rajtam erőt, mert a közelben fiaink feldíszített sírjait látom.

Gondolkozom: Ugyan miről mesélhetnek ezek a katonasírok? Tudják-e, hogy a felvidék gyászszerepe már mulófélben van és a reménység, egy boldogabb létbe vetett reménység kezdi halak bontogatni szárnyait? Tudják-e, hogy a magyar rónán megcsendült a haza szíve és a segítség szinte váratlanul érkezik, meleg érzülettel, testvéri szeretettel?

Tudják-e, hogy a Kárpátok kicsiny katonái: Bártfa, Zboró, Sztrópkó és Homonna már nem véreznek, a fájdalom sóhajtása már nem tör szívkülből a légtérbe, hanem a boldogság és reménység zászlójával integetnek a messze észak felé? Tudják-e, hogy a mi kezünkben van Lemberg, Lublin, Ivangorod, Varsó, Lomza és a magyar, német fegyverek és erkölcsök győzelméről mesélnek. Tudják-e, hogy a muszkák borzadva hallgatják azokat a mindentűnne röpködő jövedelmeket, melyek azt mondják minduntalan: *Alea iacta est?*

Tudják-e, hogy mindenegyes magyar vércsepp egy-egy törzsúr az oroszok szívébe, mert az orosz patronok arról beszélnek: «Kevesen vagyunk!» Vagy talán munició van elég, csakis az erkölcsi bázis hiányzik? Úgy ez még nagyobb bajuk, mint a golyóhiány, *mert est gyárilag pótolni nem lehet.*

Tudják-e ezek a katonasírok, hogy a nyugvó vitézek hősiességének a gyümölcse az, hogy a világ mind a négy táján is megismerik a magyart, hogy nemes szívkülből jutalma lesz az, hogy öntudatára ébred a cárizmus járma alatt nyögő rab és kábult fővel fogja látni, hogy létezik olyan emberiség is, hol nincs despotizmus, nincsen rabság, hogy vannak országok, hol mindenkit szabad érzület, akarat és tudás vezérel?

Tudják-e ezek a sírok, hogy az orosz gőzhenger minden egyes srófa gyöngye tákolmány, mely már régen eljátszotta szerepét? Tudják-e, hogy Varsó már kezünkben van és elestével egy éles hang tört fel Oroszország szívéből: egy utolsó hattyúdál: egy rosszul vívott harcnak utolsó gyászsírálma?

Tudják-e ezek a meghalt, porladozó vitézek, hogy a harc nem volt hiábavaló, mert az orosz hadsereget mostan sem Nikolajevics Miklós nagyherceg korbácsa, sem a front mögötti gépfegyverek, sem az elcsapott, felakasztott, vagy Szibériába küldött generálisok helyére kinevezett új csillagok nem fogják megtanítani új offenzívára?

Tudják-e mindezeket? —

Ebjón.

Kovács Gyula Sárosban.

A Felvidéken, hol sötét hangokat dúdoló romokat ringat a szél, leteszi válláról az elégia hangszerét a fájdalom és lassan pihenni tér.

A kisirt szemek visszanyerik tisztaságukat és bizodalommal fogadják azt, aki lejött közéjük, reménységet csöpögtetni a szívébe; aki lejött közéjük, hogy segítsen: *Kovács Gyulát, Hajdúvármegye nyugalmazott alispánját.*

A találkozás a mecénás és a segítségre szoruló között egyszerű, keresetlen, de valami szokatlan bájjal, kedvességgel, bensőséggel teljes, annyira, hogy az embernek önkénytelenül is könny tolu a szemébe. Hogy mi az, mi érzésünket egészen a *magasztosság erejéig* lendületbe hozza, talán csak a Mindenható mondhatná meg és szívünk. Eszünk, melyől feleletet kérünk, csak hézagosan válaszol: A magyar szív önzetlensége, mely mindenét odaadja, ha a haza úgy kívánja, az, mely könnyet csal a szembe; a felvidéki tótság és a magyarság egybeforradásának új fázisa az, az önzetlenség és hontalanság ölekezése; a reménység és bizalom kézzorítása az; a

honfői erények felelése az, mely szívünkben arcunkba kergeti a vért és a szemből a szívbe a könnycseppet. Mi elhisszük azt, amit az ész beszél, de mennyit nem hallottunk meg, amit a szív érez, sejtet, de kifejezésre nem juttat. Kovács Gyula aug. 11-ikén érkezett megyénkbe barátjával, Malatinszky Györggyel. Vendégeink fél napi pihenő után Bártfára, illetve Bártfagyógyfürdőbe utaztak, Tahy József alispán társaságában. Innen másnap főispánunkkal az oroszudta vidéket látogatták meg. Kovács Gyula megkérte főispánunkat, hogy a felépítendő községre nézve majd tegyen neki előterjesztést, aki e felszólításnak — minthogy aug. 13-ikán Budapestre kellett utaznia, hogy az Országos Segítő Bizottság ülésén részt vegyen — csak néhány nap múlva fog eleget tenni Debreczenben, ahová e célból és a debreczeni küldöttség meglátogatására utazik. Egyébként úgy halljuk, hogy Kovács Gyula néhány napot tölt Bártfafürdőben.

Személyi hír. *Szinyei Merse* István főispánunk aug. 13-ikán, három napra Budapestre utazott.

Hálaadó istentisztelet. *I. Ferenc József* Ő császári és apostoli királyi Felsége születésének 85. évfordulója alkalmából ezévi aug. hó 18-ikán délelőtt 9 órakor; továbbá *Szent István*, első ap. királyunk ünnepnapján, ezévi aug. hó 20-ikán délelőtt 9 órakor a r. kath. plébánia-templomban ünnepélyes hálaadó istentisztelet lesz tartva.

Ünnepi istentisztelet. Az eperjesi izritközség Stefánia-utcai templomában augusztus 15-ikén, vasárnap délelőtt 11 órakor, Őfelsége közelgő születésnapja alkalmából, ünnepi istentiszteletet rendez.

Hősök jutalma. Az önfeláldozásnak ragyogó példái nem alusszák örök álmukat a multak homályában, hanem új erővel, szokatlan fénytel törnek utat a jelennek háborgó tengerébe, hogy azután a csodával szövetkezve megmutassák, hogy nem volt álom és a képzelet fantasztikus játéka az, amit ma már csak néma betűk őriznek és a nemzetek öntudata; hanem való, mely szent célokat valósít, alkot, lendületet ad az életnek. Az önfeláldozásnak ragyogó példái ellenállhatatlan erővel rohannak neki a jelennek: ellopják a tüzet a mult Panteonjából a jelenbe. Egy ilyen magasztos példát mutat fel *Kraumann* alezredes, a 67. gyalogezred parancsnoka is, aki a III. osztályú vaskorona-renddel lett kitüntetve. Az élet és halál mesgyéjén egy lépést tett a halál végtelen birodalmába, hogy megvívjon a sátáni dühhel és magával ragadja vissza az elbitorolt Életet.

Kitüntetett földmíves. Megyénk földmívelő népének egyik tagját hazafiúi szolgálataiért szép kitüntetésben részesítette Hadurunk. *Bajusz* György mocsármányi földmíves, 70-éves kora dacára, önként, hazafiúi lelkesedésből a galicziai harctéren ös óta személyes hadiszolgálatot teljesített. Az ellenséggel szemben tanúsított bátor magaviseletével vitézségi szalagon függő ezüst érdemkeresztet nyert el. Hazánk e szolgálatkés honpolgárát Egerer Ferenc járási főszolgabíró egy községi képviselői rendkívüli közgyűlés keretében aug. 8-ikán — Rámer Vilmos lelkész, Lefkovits Miksa illetékes segédkörjegyző és számos községi lakos jelenlétében — a mocsármányi község házában hazafias, lélekemelő beszéd kíséretében díszítette fel e kitüntetéssel. A Bajusz-család második tagja részesül immár ily királyi kitüntetésben, amennyiben Bajusz András 36 évi hű községi-bírói szolgálatáért szintén ezüst érdemkeresztet tüntetett ki.

A Katonai Otthont mostanában igen sok német katona látogatja, ezért nagy örömmel vennők, ha a nagyérdemű közönség német Jókait, esetleg más modernebb német művet adományozna a Katonai Otthon számára. Déri Gyuláné úrnőnek és egyéb adakozóinknak — kik az ismeretlenség leplét meg akarják tartani — ezúton fejezzük ki köszönetünket.

Megyei közgyűlés. Sárosvármegye törvényhatósága e hó 14-ikén d. e. 11 órakor rendkívüli közgyűlést tartott, melyen Tahy József alispán elnökölt. E rendkívüli közgyűlésből a vármegye közönsége hódoló és üdvözlő táviratot intézett a miniszterelnök úján Őfelségéhez, 85-ik születésnapja alkalmából. Majd Szinyei Merse István főispán vezetésével Novák István püspököt, Tahy József alispánt és Szepesházy Imre országgyűlési képviselőt küldötte ki, hogy az Őfelsége előtt hódoló küldöttségben résztvegyen. Ezenkívül foglalkozott még a közgyűlés a belügyminiszternek a vármegye ellátására szükséges gabonakészlet beszerzése tárgyában kiadott — lapunk mult számában ismertetett — rendeletével.

Királyunk I. Ferenc József születésének 85-ik évfordulójára városunk fényes kivilágítást és fellobogóztatást rendez. Ezen alkalomra zászlók már most előjegyezhetők *Lefkovits* Mórnál, Fő-utca 71.

Üdvözet a harctérről. *Gregor* Károly a minap kedves levelet küldött szüleinek a harctérről, melyben érdekesen írja le azon dicsőségteljes kimeneteli harcot, mely aug. 1-jén folyt le. Az ágyúk és a 30¹/₂-es mozsár hatását az oroszok kedélyvilágára a következőképpen írja le: „Az oroszok legnagyobb része térdelő fogadta bakainkat s valóságos megváltás lett számukra a fogság. Voltak olyanok, kik órákkal a harc után sem tudták megmondani nevüket és ezredüket“. A levél kitűnő kedélyhangulatról tanúskodik.

Az Eperjesi Hadbavonultak Családtagjait Segélyező Bizottság tisztikarának és ezidőszerinti tagjainak névsorát azon értesülésünknek kiemelésével közöljük, hogy a Bizottság a maga kebelében szívesen és örömmel fogad minden érdeklődő tagot. Kádas Miklós elnök, Draskóczy Lajos ügyvezető-elnök, dr. Holénia Gyula alelnök, Holénia Béla alelnök, dr. Kelemen Béla titkár, dr. Rosenberg Mór titkár, Kovács Béla jegyző, Ágoston Károly, dr. Balpataky Imre, dr. Baumöhl Zsigmond, Bilich Ferenc, dr. Dessewffy István, Durst Győző, Dvorcsák Győző, Fischer Bernát, Fried Simon, Gallotsik László, Gerbery Sándor, Gerhard Béla, Goidics Method, Gönczy Gábor, Gerő Mihály, Grieger József, Grieger Tivadar, Halmi Ede, Hertzka Simon, Jakobei Dezső, Janik Ferenc, dr. Janicsek József, Kovaliczky Zenó, Korbély Géza, Kobilicz Frigyes, Kleitsch János, Liptai Lajos, Lukovich Aladár, dr. Maibaum Artur, Mayer Endre, Mikollik István, Molitor Gusztáv, Mussoni Antal, dr. Obetkó Dezső, Pálesch Árpád, Párkányi Gyula, Peskó Ödön, Petrásovsky László, dr. Propper József, dr. Rosenthal Adolf, Slajchó Mihály, Schreiber Ignác, Szabó Elemér, dr. Szémán István, dr. Szmandray Simon, Szutórisz Frigyes, Tydor Lipót, Vöröss Sándor, Vogel Béla, dr. Wallentinyi Samu, dr. Werther Henrik, Zaborovszky Béla.

A Vöröskereszt-kórház Intéző Bizottsága aug. 7-ikén ülést tartott. A kórház mult havi kiadása volt 16,655 kor. 25 fillér, bevétel 16,056 kor. 08 fill. A betegek létszáma: 11 tiszt, 157 közlegény. E havi ráfizetés 599 kor. 17 fill. Örömmel konstatálja a bizottság, hogy az új gondnoknő, özv. Bukó Sámuelné bevált; takarékos, gondos és körültekintő. A katonai parancsnokság 50 kórházi kabátot adott a kórháznak. Déri Gyuláné 100 drb mozijegyet ajánlott fel a beteg katonáknak. Kimondja a bizottság, hogy a kórház épületében nagy takarítást rendez s ezért 10 napra a katonai hatóság hozzájárulásával, a betegeket más kórházba viteti.

A levélcenzura megszűnt. A katonai postai cenzura Eperjesen aug. 14-ikétől megszűnt. Belföldre, Ausztriába, Bosznia-Hercegovinába szóló levelek zárhatók. Ellenben Németországba szóló levelek továbbra is cenzura alá esnek s így nyitva adandók fel. A Németországba szóló levelek a budapesti 72. számú postahivatalnál esnek cenzura alá.

Újabb adományok a sárosi segélyakcióra. Újabb a következő adományok érkeztek Sárosvármegye főispánjához:

Hungária biztosító-társaság tisztikara 600 kor.,
Alsó-dabasi atletikai club 45 kor.,
Tóth Endre Künszentmárton 40 kor.,
Belügyminisztérium 40 kor.,
György Lajos bankigazgató, Budapest 100 kor.,
Királydaróczi református egyház 6 kor.

Az orosz dűlta falvak felépítése. Mire lehull az őszi falevél, a Kárpátok bércein új világ ébred. Falvak születnek, házak emelődnek. A kárpáti oroszjárás nyomai lassan eltűnnek és csak az egyre jobban elmosódó emlékek maradnak meg az emberek lelkében. A magyar városok mozgalmának sikere most már bizonyos. Az orosz dűlástől nem sújtott magyar tájak polgárai lakást adnak a szerencsétlen, értünk és helyettünk szenvedetteknek. Sok város már el is határozta, milyen névre kereszteli a háború újszülött gyermekét. Szeged Kisszeged-nek, Biharmegye Biharfalvának, Nagyvárad Nagyváradfalvának, Debrecen Debrecenfalvának, Miskolc Újmiskolc-nak, Kecskemét Újkecskemét-nek, Kassa Kiskassá-nak, Sopron-megye Újsopron-nak akarja elkeresztelni a falut, amelyet fel fog építeni. De a városokon kívül egyesületek és intézmények is hozzájárulnak már a városok akciójához. Edényekkel, ágyneműekkel, bútorokkal és ruhafélékkel segítik az elpusztult kárpáti falvak árva lakóit. A szabadkőművesek Magyarországi Symbolikus Nagypáholya egy egész falut fog fölépíteni Kőművesfalva névvel. A nagypáholy nagymestere, dr. Bókay Árpád egyetemi tanár szép felhívást intézett a szabadkőművesekhez és ebben a felhívásban a többi közt ezeket írja: «A lerombolt búzós, szűk levegőjű putrik helyett építsünk emberi méltósághoz és emberi igényekhez méltó lakásokat; igyekezzünk Tirol és Svájc kulturáját, gondtalan jómódját megtelepíteni a magyar hegyek között. S azután küldje ide ügynökeit gróf Bobrinszky!»

Olasz hadifogságban. Dr. Perényi Béla cs. és kir. 67. ezredbeli hadnagy, Perényi Vilmos koll. főgimn. tanár fia, aki az olasz háború kitörése óta egy bosnyák ezred kötelékében, mint gépfegyveres osztag parancsnoka a doberdoi fensíkon hősi hadseregünkkel végigharcolta a három hónapos gigászi küzdelmet, július 30-ikán az ellenségnek egy éjjeli rajtaütése alkalmával olasz hadifogságba esett. A hűség és ragaszkodás meghatározó jelét mutatják a gépfegyveres osztag egyik káplárjának sorai, amelyben az esetet az aggódó szülőknél tudomására juttatja: „Mélyen tisztelt Tanár úr! Kötelességemnek tartom hadnagy urunk szomorú esetéről néhány sort közölni. — VII/30-ikán éjnek idején hadnagy úr és több embere az osztagtól fogságba esett. Holmijának legnagyobb része és tisztiszolgája a tűzvonalban volt. Kardját és néhány apróságát a Baons-Kommandórá leadtam. Részletek után kutatok. Tisztelettel: Bojtos Sándor, Korporal.”

Zenedélután. E hó 18-ikán délután 1/4 órakor a héthársi állami óvoda tantermében Kubányiné Nyulászay Ilona ig. tanítónő 25-éves tanítói jubileuma alkalmával, Juhayné Marossy Juliska héthársi óvónő vezetése mellett, a volt növendékei zenedélután rendeznek. Belépő-díj felnőtteknek 1 korona, diákjegy 50 fillér, családjegy 2 korona. A tiszta jövedelmet a sárosmegyei, hadban elesett hősök árvaainak segélyezésére fordítják.

Kassáról jelentik, hogy Scheba Fregoli a tegnapi bemutatón óriási sikert aratott, úgyannyira, hogy prolongálva lett. Különösen nagy tetszést váltott ki, midőn a nyílt színen mutatta be az átöltözködés művészetét. — Fregoli e hó 21-ikén egy előadásán és 22-ikén két előadásán fog vendégszerepelni a városi színházban. Jegyek elővétele a Kósch-féle üzletben eszközölhető. Vidéki előjegyzések postán kéretnek.

Az 1915—16. évi lisztzükséglet biztosítása ügyében Faragó József polgármester a következő hirdetményt bocsátotta ki: „I. A 2072—1915. számú kormányrendelet szerint 1915. évi szeptember hó 15-éig mindenkinek joga van arra, hogy a saját háztartásában az 1916. évi augusztus hó 15-éig szükséges liszt biztosítására gabonát Sárosvármegye egész területén vásárolhat. A vásárlási igazolványt a rendőrkapitány adja ki, ha bejelenti a venni szándékozó, hogy kitől akar vásárolni és mennyit. Az igazolvány az eladónál marad. A vásárlás történhetik elővétel útján is, de ez esetben a vásárlási igazolványt azonnal át kell adni annak, akinél a gabonát elővétel útján biztosította s az szolgál az eladónak igazolásul arra, hogy terménye már el van adva. A belügyminiszternek e kormányrendelet végrehajtására vonatkozóan kiadott 26,840—1915. számú körrendelete alapján felhívom ennél fogva Eperjes sz. kir. város lakosságát, hogy a saját egész évi szükségletére szolgáló gabonát szeptember hó 15-éig közvetlenül vásárolja meg, mert e határidőn túl magánosok egyáltalában nem vásárolhatnak.

II. Azoknak a lisztzükségletét, akik egy egész évi készletet előre beszerezni nem tudnak, vagy nem akarnak, én fogom biztosítani, még pedig úgy, hogy a lehetőség szerint mindenki csak olyan lisztet kapjon, amilyenre neki szüksége van. Felhívom tehát a közönséget, mégpedig úgy a magánháztartásokat, mint az internátusokat, vendéglőket, étkezőhelyiségeket, pékeket, cukrászokat és mézeskalácsosokat, hogy lisztzükségletüket 1915. évi augusztus 16—22-éig a rendőrkapitánynál annál is inkább jelentsék be, mert azok, akik e bejelentést elmulasztják, később sem gabonát, sem lisztet nem vásárolhatnak. A bejelentett lisztmennyiség átvétele elvileg kötelező s ezt azért hangsúlyozom, hogy senki többet ne jelentsen be, mint amennyire neki tényleg szüksége van. Figyelmeztetem továbbá a közönséget, hogy azok, akik gabonavásárlásra kérnek igazolványt, lisztet nem kaphatnak, mert az őrlési arányok nem engedik meg, hogy azok, akik a kenyérlisztet a saját maguk által beszerzett gabonából állítják elő, a közlelmezésre beszerzett búzából csak nullás, illetve főzölisztet kapjanak. Lehetővé teszem azonban azt, hogy azok, akik a kenyeret a péknél vásárolják, csak nullás, illetve főzölisztet vehessenek s ne legyenek kénytelenek egyszerűsággal kenyérlisztet is venni.”

Aki mindennap következetesen használja az Odolt, az mai ismereteink szerint az elképzelhető legjobb száj- és fogápolást gyakorolja.

Ára: nagy üveg 2.— k, kis üveg 1.20 k.

Elveszett pénztárca. Bauman Salamon fricsi kereskedő bejelentette, hogy aug. 6-ikán elvesztette 150 koronát tartalmazó pénztárcáját.

Sólymosi Márton akvarellje helyett, melyért a posta, mint üveggel borított képért, nem vállalt felelősséget, egy olajfestményt küld, mely jóval értékesebb, mint az előbbi. A küldendő mű *Pálya* Károly «Napnyugta» c. festménye.

Iskolai értesítők. Az eperjesi ág. h. ev. elemi nép- és polgári leányiskolának értesítőjét Durst Győző ezidei igazgató közli. A tanítás, a háborús bonyodalmakra való tekintettel és a fenyegető kolerajárvány miatt, szept. 26-ikától január 21-ikéig szünetelt. Midőn az ellenség dec. 2-ikán a szomszéd Bártfát elfoglalta és városunkat is az orosz invázió fenyegette, a tantestület tagjai, mint a lakosság legnagyobb része, elhagyták a várost. Az 1914. évi június havában tartott egyházi tisztújító közgyűlésen dr. Mikler Károly jogakadémiai dékán leköszönése következtében dr. Flórián Károly jogakadémiai tanárt választották meg iskolaszéki elnöknek. A tantestület személyesen nem is üdvözölhette új állásában dr. Flórián Károlyt, mert a haza iránti kötelessége korán a harctérre szólította: Przemyslbe vonult, hol is az ellenség kezébe került. Az iskola növendékei szépen kivették részüket a hadsegítés munkájából, amennyiben 164 drb hósapkát, 223 pár csuklódvődőt, 26 drb hasvédőt stb. készítettek. Az elemi népiskolába beiratkozott a tanév elején 60 fiú- és 66 leány-tanuló; a polgári leányiskolába pedig 170 növendék. A helyettes iskolaszéki elnök most Draskóczy Lajos theol. akad. tanár.

Az állami tanítónőképző-intézet értesítőjét Dúss Mária igazgató közli. A tanítás 1914. szept. 15-ikén nyílt meg, azonban csak 10 napig tartott. Az előadások nem a megszokott épület termében voltak megtartva — mert hiszen azt átvette a Vöröskereszt-egyesület eperjesi fiókjá —, hanem az ág. h. ev. főgimnázium négy tantermében, amit az igazgatóság legmesszebbmenő előzékenységgel engedett át. Ezen néhány rövid nap alatt is szépen kivették részüket a növendékek a *hasafias munkából*: 83 drb hósapkát, 8 pár csuklómelegítőt, 4—4 pár térd- és lábszárvédőt, 28 alsónadrágot, 22 alsó flanelinget, 18 haskötőt készítettek. Mint-hogy az internátus és tanintézet hiánya, a háborús veszedelem és a járványok miatt az előadásokat nem lehetett látogatni, a vall.- és közokt.-ü. miniszter megengedte, hogy a növendékek díjtalan magánvizsgálatot tessenek. A beérkezett jelentések szerint a növendékek legnagyobb része Budapestre megy a vizsgálatok letévesére. A tanítónőképző-intézetbe 122 tanuló lépett be; a vele kapcsolatos gyakorló-iskolába 48, a minta-óvodába pedig 36 tanuló.

Nyilvános nyugtázás. Az orosz betörés sújtotta sárosvármegyei károsultak javára a múlt héten a következő adományok folytak be: Szinyei Merse István főispán aug. hóra 50 kor., az eperjesi m. kir. állami tanítónőképző-intézet tanárikara aug. hóra 25 kor., Varga Bertalan 50 kor., dr. Kádas Miklós és Piller Géza Héthárs 40 kor.; e héten pedig az alábbi adományok folytak be: özv. dr. Markó Sándorné szül. Szehtlo Anna Budapest 5 kor., Harság község gyűjtése 29 kor. 70 fill. Az adományokat ezúton is köszöni a segélyező-bizottság.

Henry La Fontaine belga szenátor a háborúról. A Nő c. feminista folyóirat aug. száma rendkívül érdekes cikket közöl a híres belga politikusnak, Henry La Fontaine szenátornak tollából. E számban dr. Szilágyi Géza a nők egyetemrebecsátásának 20-ik évfordulójáról emlékezik meg radikális és tartalmas cikk keretében. Kosztolányi Dezső «Az idegen csillag» címen a női lélek és szellem érvényesüléséről írt költői lendületű értekezést. A lap beszámol az Állandó Béke Magyar Bizottságának működéséről, hoz érdekes szemlesorozatot és a nőmozgalom körébe vágó cikkeket Alice Stone Blackwell és Hacker Boriska tollából. A magas színvonalon álló folyóirat előfizetési díja egész évre 5 kor., félévre 2 kor. 50 fill. A lap kiadóhivatala (Budapest, V., Mária-Valéria-u. 12.) kívánatra készséggel küld mutatványszámot.

Nyugtázás.

Leányiskola tantestület zott az Eperjesi mely nemesszívű mond az elnökség

Hangverseny

nyaraló művészek Erzsébet-szálló hang leg, mint anyagilag sárosvármegyei had ság javára. Dienzl C zongorajátéka nagy velők közül különös «Carmen» áriájával Ilonka elragadó hang hallottunk Székely E és Székely Szilárdk ges tapsokat és o versenyt táncmulat örvendtek a leány 40 honvédtűzér-ö estélyt — min hall követi, melyen a d és budapesti színhá fognak szerepelni.

«A Társaság»

ezer koronájáról kö legújabb száma, m érdekes mind szöv Lázár István regény cikke, Újhelyi Nán Tövis szép tárcáján és a «Miért?» rovat ki a pompás szán Jelliney Dezső, Keé írtak verset. A Tá évre 18 kor., félévre Mutatványszámot i Budapest, Ritz-szálló

Vasúti teherk

cs. kir. szab. kassa- sítás szerint a keres évi szeptember hó 2 kelt engedélye folyt üzletszabályzat 63. § pontja alapján, fővo helyiérdekű vasutak hoz kerülő összes te idejét f. évi augusztu órára, a folytatólago kocsi díjmentes ra leszállított.

Felvétel a szin

Az országos m. k a beiratások az e ber hó 9., 10., 11-iké lyába pedig szeptem délután 3 órától 5 ó művészeti akadémiá tatnak: a) szinpadia tésű csengő hang; c (melyről az intézet alább 18-éves kor a kor a leányoknál, tandó; d) annyi m ségről való bizony minden művelt ifjú magyar nyelvtan ala gyámi beleegyezés. nem személyesen je hiteles iratban tarto jelentkező növendék vényes családi nevé magaviseletéről szól hatóságilag, vagy is hatlanul igazolandó kezű az előkészítő-ó tetik fel; ennek lete vétel tehát nem ve után a tehetségtele elbocsátatik; j) az dminiai osztály növ

Nyugtázás. A bártfai áll. és közs. polgári leányiskola tantestülete 27 kor. 40 fill.-t adományozott az Eperjesi Vöröskereszt-fiókegylet javára, mely nemesszlövű adományért hálás köszönetet mond az elnökség.

Hangverseny Bártfafürdőn. Bártfafürdőn nyaraló művészek és műkedvelők aug. 7-ikén az Erzsébet-szálló hangversenytermében úgy erkölcsileg, mint anyagilag sikerült estélyt rendeztek a sárosvármegyei hadműveletek által károsult lakosság javára. Dienzl Oszkár és László Lajos mesteri zongorajátéka nagy tetszést keltett. A műkedvelők közül különösen kitűnt Bethlenfalvy Imréné «Carmen» áriájával és magyar dalaival, Ferenczy Ilonka elragadó hegedűjátékával. Kedves dalokat hallottunk Székely Erzsikétől, míg Szutórisz Lenke és Székely Szilárdka szavalaikkal arattak bőséges tapsokat és osztatlan elismerést. A hangverseny tancmulatság követte, ahol különösen örvendtek a leányok az Eperjesről felrúduló 40 honvédtűzér-önkéntes megjelenésének. Az estélyt — mint halljuk — aug. 14-ikén egy másik követi, melyen a drezdai, budapesti operaházak és budapesti színházak művésznői és művészei fognak szerepelni.

«A Társaság.» A Kovács Gyula háromszáz-ezer koronájáról közöl vezetőcikkét A TÁRSASÁG legújabb száma, mely ezúttal is változatos és érdekes mind szövegben, mind illusztrációban. Lázár István regénye, Dobay István hangulatos cikke, Újhelyi Nándor humoros karcolata és Tövis szép tárcáján kívül több kisebb költemény és a «Miért?» rovat elmés aktualitásai egészítik ki a pompás számot, melybe ez alkalommal Jelliney Dezső, Keéky István és Kovásznay Erzsiké írtak verset. A TÁRSASÁG előfizetési ára egész évre 18 kor., félévre 10 kor., negyedévre 5 kor. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, Ritz-szálló.

Vasúti teherkocsik rakodási ideje. A cs. kir. szab. kassa-oderbergi vasútól vett értesítés szerint a kereskedelemügyi miniszter 1914. évi szeptember hó 26-ikán 71,207/III. szám alatt kelt engedélye folytán az említett vasút a vasúti üzletszabályzat 63. § 12-ik pontja és 80. § 8-ik pontja alapján, fővonalain és az üzemiében levő helyiérdekű vasutakon a megrakáshoz és kirakáshoz kerülő összes teherkocsik díjmentes rakodási idejét f. évi augusztus 10-ikétől kezdve 6 nappali órára, a folytatólagos ki- és megrakás alá kerülő kocsik díjmentes rakodási idejét 9 nappali órára leszállította.

Felvétel a szinművészeti akadémiába. Az országos m. kir. szinművészeti akadémián a beiratások az előkészítő-osztályba szeptember hó 9., 10., 11-ikén, az akadémia I. és II. osztályába pedig szeptember hó 13-ikán tartatnak meg, délután 3 órától 5 óráig. Az országos m. kir. szinművészeti akadémiába való felvételhez megkívánatnak: a) szinpadias csinos alak; b) tiszta kiejtésű csengő hang; c) kifejlett testi alkotás mellett (melyről az intézeti orvos ad véleményt) legalább 18-éves kor a férfiaknál, legalább 16-éves kor a leányoknál, mi hiteles okirattal bizonyítandó; d) annyi műveltség és iskolai képzettség, mely a bizonyítvány, amennyit e korban minden művelt ifjútól megvárhatni, különösen a magyar nyelvtan alapos ismerete; e) szülői vagy gyámi beleegyezés. Amely jelentkezéssel ezek nem személyesen jelennek meg, megegyezésüket hiteles iratban tartozik az illető felmutatni; f) a jelentkező növendék csupán a valóságos és törvényes családi nevével irathatja be magát; g) jó magaviseletéről szóló erkölcsi bizonyítvány vagy hatóságilag, vagy ismert egyének aláírásával mulhatlanul igazolandó; h) minden újonnan jelentkező az előkészítő-osztályba csak próbaidőre vétetik fel; ennek leteltével vizsgálatot tesz. A felvétel tehát nem végleges, s a letelt próbaidő után a tehetségtelen vagy hanyag növendék elbocsátatik; i) az előkészítő, valamint az I. akadémiai osztály növendékei 4 korona beiratási

díjat s 10 korona felvételi díjat, az akadémiai II. osztály növendékei pedig 4 korona beiratási díjat, 2 korona bélyegdíjat, azonkívül minden növendék 60 korona tandíjat tartozik két részletben, ú. m. 30 koronát a felvételtől és 30 koronát február 1-jén előre fizetni; j) minden fölvetett növendék tartozik szülőivel vagy gyámjával együtt az eléjük terjesztendő kötelezvényt aláírni. Bővebb értesítést az intézet igazgatósága (VIII., Rákóczi-út 21. sz., II. em.) készséggel ad.

Váltópénzhiány. Még mindig számos panaszzal hangzik fel amiatt, hogy váltópénzben a közlemezésnek, de általában a forgalomnak súlyos hátrányára nagy hiány érezhető. Bár a váltópénztermek szaporítása iránt a körmőcsbányai pénzverde teljesítőképességének teljes kihasználásával a lehető intézkedések már a háború kitörésével kapcsolatban megtörténtek, a váltópénztermek hiányát sem új érvek veretése, sem pedig az időközben kellő mennyiségben forgalomba hozott 2-koronás bankjegyek által megszüntetni nem lehet, mert az érezhető hiány kútforrása voltaképpen onnan ered, hogy az ország lakosságának nagyrésze, részben tudatlanságból, részben pedig egyes lelkiismeretlen egyének által a bankjegyek elértéktelenedéséről terjesztett és minden alapot nélkülöző híresztelések után indulva, a váltópénztermeket elrejtik és azokat ily módon a forgalomból kivonja. A kassai kereskedelmi és iparkamara nyomatékosan felhívja a közönség figyelmét arra, hogy a bankjegyek a koronaérték pénzermével és ennél fogva a váltópénztermekkel is teljesen egyenlő értékűek, azok értékcsökkenéséről terjesztett híresztelések minden alapot nélkülöznek, továbbá, hogy a váltópénztermek elrejtése, felhasználása és ezáltal azoknak a forgalomból való elvonása a hazai közgazdaság, a pénz- és értékgazdálkodás, nemkülönben a hazai kereskedelem megbénítását okozó hazafiatlan cselekedet, mely a legszigorúbb megrovást és megtorlást érdemli meg és hogy az elrejtve tartott pénztermek forgalombahozatala a jelen körülmények között hazafias kötelesség és első sorban a nagyközönség összes rétegeinek érdekében áll.

TANÜGY.

Hadi szintérben volt iskolák megvizsgálása. Szabó Elemér, vármegyénk kir. tanfelügyelője a vall. és közokt.-ü. miniszter rendelkezéséből Halász Lipót államépítészeti mérnökkel együtt az elmúlt hó folyamán megvizsgálta a hadi szintérben volt s nagyobb károsodást szenvedett megyei óvodákat és iskolákat. A vizsgálat 20 napot vett igénybe. Megvizsgáltak 7 állami, 1 nem-állami óvodát, 15 állami, 15 róm. kath., 42 gör. kath., 9 ág. h. ev. és 1 izraelita elemi, továbbá 1 áll. s. községi polgári leányiskolát. A meglátogatott tanintézetek közül a zborói áll. óvoda, az alsókomárnoki, felsőhunkóczi és a zborói állami, az alsóhimesi, bélavézsei, eszterbneki, felsővízközi és peszternyei g. kath. el. iskolák teljesen leégtek; a kishelyi és szorocsányi állami, a radomai és szemelnyei r. kath., a gyertyánpataki, benedekvágyási, viskói, kiskurimai, felsőpagonyi és györgyföldei gör. kath. el. iskolák ágyúlövegek által oly nagy mértékben rongáltak meg, hogy csak nagyobb arányú építkezések által lesznek a rongálások helyrehozhatók. A leégett és a tönkretett iskolákban az 1915/16-ik tanévben a tanítás nem lesz megtartható, ellenben a többi megrongált tanintézet javítási munkálatai még ez év őszén keresztülvihetők lesznek, amire nézve a várm. főispánja a szükséges intézkedéseket már folyamatba tette. Állami óvodáknál és elemi iskoláknál a szenvedett kár épületben és tartozékaiban 188,059 kor. 66 fill., óvodai és iskolai bútorzatban

22,135 kor. 65 fill., óvodai és iskolai felszerelésben 106,492 kor. 84 fill., vagyis összesen: 316,688 kor. 15 fill.; a nem-állami óvodáknál és el. iskoláknál a szenvedett kár épületben és tartozékaiban 177,302 kor. 78 fill.; óvodai és iskolai bútorzatban 37,424 kor. 40 fill., óvodai és iskolai felszerelésben 29,658 kor. 20 fill., vagyis összesen 244,375 kor. 38 fill.; óvodáink és el. iskoláink károsodása ilyképen tehát mindössze 561,063 kor. 53 fill.-t tesz ki. Az ellenség által megszállva volt területen a legtöbb esetben a saját csapatok és az ellenség együttesen okozták a károkat, ami természetes is, mert mindkét résznek a legjobb elhelyezkedést az iskolai épületek nyújtották. A károsodásokról vármegyénk kir. tanfelügyelője a vall. és közokt.-ü. miniszterhez kimerítő jelentést tett, kérve a sürgős rendezés iránti intézkedést. Az iskolákkal kapcsolatosan megvizsgáltattak a templomok és lelkészlakok épületkérdései is. Az ezen károkról felvett költségkimutatásokat Halász mérnök készítette el és nyújtotta át vármegyénk főispánjának. Megemlítenék még, hogy a kiutazásokon több napon át Róssa György kir. tanfelügyelői iskolátogató is résztvett, hogy a körzete iskolai állapotát közvetlenül megismerje.

SCHULZ

Gőztéglagyarak r.-t. Szucsány
fagy- és viharálló
vörös tetőcserepei

legkiválóbb minőségben (10 évi jótállással)
□ kaphatók □

ÚJVÁRI BÉLA és TÁRSÁNÁL
Eperjes, Szébeni-út 6.

Iskolák pontos megnyitása. A vall. és közokt.-ü. miniszter elrendelte, hogy az 1915/16-ik tanév pontosan megnyitandó. Evégből vármegyénk kir. tanfelügyelője felhívta a vármegye területén levő összes polgári iskolák igazgatóságait, hogy már most tegyék meg az összes intézkedéseket arra nézve, hogy az adott körülmények számbavételével az iskolai év megnyitása és a tanításnak megkezdése és folytatása a szabályszerű időre zavartalanul keresztülvihető legyen.

Felelős szerkesztő:

Kiadótulajdonosok:

Dvortsák Győző.

Koós Ernő és Frigyes.

NYILTTÉR.

Nyilt levél.

Mínt hogy aggkorom és betegeskedésem miatt, személyesen meg nem köszönhettem a hazafias Ifjúságnak, házam előtt megjelenésükkel tanúsított szives megemlékezésüket, — fogadják ezúton őszinte köszönetemet azon hő óhajomnak kifejezésével, adjon Isten vitéz katonáinknak, kik életüket feláldozták szerett Hazánk és nemzetünk megmentéséért, továbbra is szerencsét, hogy minél előbb teljesen legyőzhessék imádott Hazánkba betört gaz ellenségünket!

Éljen a Haza! Éljenek hős katonáink!
Isten áldja meg lelkesülő Ifjúságunkat!

Eperjes, 1915. augusztus 6

Hazafias üdvözlettel

idb. Meliorisz Kálmán
1848/49-iki főhadnagy.

